Eduskunnan lakivaliokunta
Lav@eduskunta.fi

Aihe: Lakivaliokunta keskiviikko 23.11.2022 klo 09.30 / HE 201/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 ja 8 b §:n muuttamisesta HE 201/2022 vp

Hallitus esittää, että oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:ää muutetaan siten, että täysimääräisen oikeudenkäyntikuluvastuun kohtuullistaminen viran puolesta olisi mahdollista nykyistä lievemmin edellytyksin. Hävinneen asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrän alentaminen viran puolesta ei enää edellyttäisi täysimääräisen korvausvelvollisuuden kohtuuttomuuden olevan ilmeistä. Esityksen mukaan tuomioistuimen tulisi alentaa asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää viran puolesta, jos asianosaisen velvoittaminen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut olisi oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys huomioon ottaen kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2023.

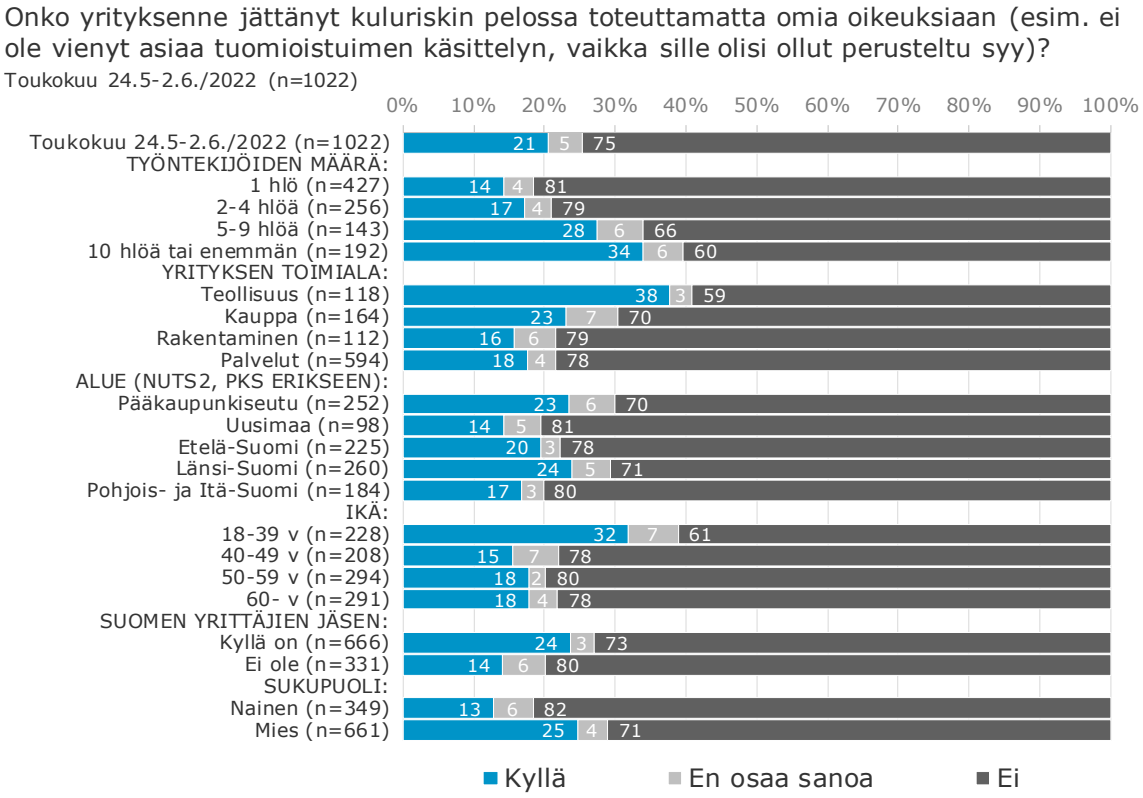
Suomen Yrittäjät kannattaa esitystä

Suomalaisissa tuomioistuimissa käsitellään vähemmän riitaisia siviili- ja kauppaoikeudellisia asioita kuin muualla Euroopassa. Arviomme mukaan tämä ei johdu siitä, että esimerkiksi yritysten välisiin sopimussuhteisiin liittyvät intressiriidat olisivat Suomessa muita maita harvemmassa. Oikeudenkäyntiin liittyvän kuluriskin vuoksi riita-asian vieminen tuomioistuimen ratkaistavaksi on varsin riskialtis tapa ratkaista riitaisuus erityisesti tilanteessa, jossa vastapuolina olisivat pieni ja suuri yritys. Riski maksettavaksi tulevista korkeista oikeudenkäyntikuluista estää joissain tapauksissa viemästä yritystoimintaan liittyviä riita-asioita tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Suomen Yrittäjien touko-kesäkuussa 2022 teettämän kyselyn mukaan noin 20 prosentissa tapauksista yrittäjä tai yritys ei vie asiaansa oikeuden ratkaistavaksi kuluriskin pelossa.[1] Kyselystä ilmenee, että mitä isommasta yrityksestä on kyse, sitä useammin yrityksellä olisi tarve saattaa asiansa oikeuden ratkaistavaksi. Yli 10 henkilöä työllistävien yritysten osalta

[1] Yrittäjägallup touko-kesäkuu 2022, toteuttanut Kantar oy. Toimitettu lakivaliokunnalle lausunnon liitteenä.

kuluriskin uhka on estänyt jo 34 prosentissa tapauksista viemästä asiaansa tuomioistuimeen. Selvityksemme perusteella voidaankin puhua jo merkittävistä luvuista.

Suomen Yrittäjien tekemän touko-kesäkuussa tekemän kyselyn mukaan useimmissa riitatapauksista yrityksen vastapuolena oikeusprosessissa on sen sopimuskumppani (46 %). 25 prosentissa vastapuolena on yrityksen työntekijä ja 30 prosentissa joku muu taho. Suurella osalla yrityksistä (71%) on oikeusturvavakuutus, joka korvaa lakimiehen käyttämisestä aiheutuvia kustannuksia. Hieman alle joka neljännellä (23%) yrityksellä ei kuitenkaan ole vakuutusta. Mitä pienemmästä yrityksestä on kyse, sitä harvemmin riita-asian turvana on oikeusturvavakuutus. [2]

Pidämme esitystä perusteltuna, koska sen tavoitteena on pienentää oikeudenkäynnin kuluriskiä ja siten rohkaista myös pienempiä yrityksiä saattamaan tarpeen vaatiessa asiansa oikeuden käsiteltäväksi.

[2] Yrittäjägallup touko-kesäkuu 2022, Kantar Oy. Toimitettu lakivaliokunnalle lausunnon liitteenä.

Tarvitsemme uuden menettelyn pienriidoille

Oikeudenkäyntikulut kipuavat usein kohtuuttomiksi suhteessa riidan rahalliseen merkitykseen. Oikeudenkäyntikulujen ongelmallisuutta kuvastaa hyvin se, että vuonna 2019 noin 41 prosentissa riita-asioista asianosaisten yhteenlasketut oikeudenkäyntikulut olivat riidan intressiä suurempia. Yrittäjän oikeusturvan kannalta myös pienehköjen riitojen asianmukainen ratkaiseminen olisi tärkeää. Kuluriski voi kuitenkin tosiasiassa estää asian viemisen tuomioistuimen ratkaistavaksi sellaisissakin tapaukissa, joissa menestymisen mahdollisuudet olisivat korkealla.

Kuluriskin lisäksi tuomioistuinten resurssien jatkuva vähentäminen on johtanut pitkiin käsittelyaikoihin ja jutturuuhkiin. Ratkaisun saamisen pitkittyminen vie resursseja yrityksen liiketoiminnalta. Tilastojen mukaan vuonna 2019 pääkäsittelyssä ratkaistun riita-asian ratkaiseminen kesti keskimäärin (mediaani) noin 13 kuukautta, kun 2000-luvun alkupuolella vastaava käsittelyaika oli noin 8 kuukautta. Yritystoiminnassa on harvoin mahdollisuuksia jäädä odottelemaan näin pitkään asian ratkaisua. Erityisesti liiketoiminnan harjoittamisen kannalta olennaisten sopimusten suhteen olisi tärkeää saada riita ratkaistuksi nopeasti.

Suomen Yrittäjät esittää, että Suomessa otetaan käyttöön riita-asioiden kevennetty menettely nk. pienriidoille. Kevennetty menettely voisi olla esimerkiksi silloin käytettävissä, kun riidan intressi ei ylitä 10 000 euroa. Riita-asian joutuisaa käsittelyä voitaisiin parantaa keskittämällä kevennetty menettely tiettyihin käräjäoikeuksiin. Riita-asian käsittelyä voitaisiin keventää mm. määräaikojen lyhentämällä, kirjelmien määrää ja laajuutta rajoittamalla, hyödyntämällä lomakemuotoisia asiakirjoja sekä suullisen kuulemisen poisjättämisellä. **On hyvä, että asiaa selvitetään parhaillaan oikeusministeriössä.**

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Tiina Toivonen
lainsäädäntöasioiden päällikkö